

Šolsko tekmovanje iz znanja biologije za osnovne šole za Proteusovo priznanje

Šolsko leto 2023/2024

18. oktober 2023

Iskolai vetélkedő általános iskolák számára biológiából Proteusz elismerésért

Tanév 2023/2024

2023. október 18.

TEKMOVALNA POLA VERSENYLAP

Draga tekmovalka, dragi tekmovalec!

Preden odgovoriš na vprašanja, pozorno preberi navodilo in vprašanje. Svoje odgovore vpisuj le na ocenjevalno polo, tekmovalno polo lahko po tekmovanju odneseš domov! Če se zmotiš, prečrtaj napačen odgovor in označi, kateri odgovor je pravilen. Če popravljalec ne bo mogel razbrati, kateri odgovor je označen kot pravilen, za odgovor ne dobiš nobene točke.

Piši čitljivo! Za pisalo lahko uporabljaš kemični svinčnik ali nalivno pero, drugih pisal in brisalca ni dovoljeno uporabiti.

Pri vsaki nalogi je na ocenjevalni poli označeno število točk, ki jih dobiš, če pravilno odgovoriš na vprašanje.

Posamezna vprašanja so med seboj ločena s črto. Vseh vprašanj je 40, število vseh možnih točk je 40.

Veliko uspeha in sreče na tekmovanju!

Kedves Versenyző!

Mielőtt megoldanád a feladatokat, figyelmesen olvasd el az utasításokat és a kérdéseket. A megoldásokat csak az értékelőlapra írd, a versenylapot a verseny után elviheted haza. Abban az esetben, ha hibáznál, a helytelen válaszodat húzd át, majd jelöld meg a helyes választ. Az olvashatatlan megoldásokért és a nem egyértelmű javításokért nem jár pont.

Írj olvashatóan! Válaszaidat golyóstollal vagy töltőtollal írd az értékelő lapra, egyéb írószert vagy törítőt nem szabad használnod.

Az értékelő lapon a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámokat, amelyet helyes válasszal érhetsz el. A kérdések egymástól vízszintes vonallal vannak elkülönítve.

A feladatlap 40 feladatot tartalmaz.

Eredményes munkát és sok sikert kívánunk a versenyen!

1. Spodnje trditve opisujejo 4 različne tipe travišč, ki se pojavljajo v Sloveniji. Katera opisuje enega izmed tipov vlažnih travnikov

Az alábbi állítások 4 különböző, Szlovéniában előforduló gyeptípust írnak le. Melyik írja le a nedves gyeptípusok egyikét?

- A.** Praviloma ga najdemo na južnih prisojnih legah od nižin do montanskega pasu. Vegetacija ne prenese močne vlage, kakor tudi ne zastajanja vode, zato potrebuje plitva in dobro prepustna tla.

Általában a déli lejtőkön található meg az alföldtől a hegyvidéki zónáig. A növényzet nem tűri a magas páratartalmat, sem a vízmegtartást, ezért sekély és jól átteresztő talajokra van szüksége.

- B.** Najdemo ga na osončenih, s hranili revnih in zakisanih tleh. Najbolj mu ustreza silikatna kamninska podlaga, zato ni presenetljivo, da so najobsežnejša travišča tega tipa razvita na Pohorju, Smrekovškem pogorju in v Karavankah.

Napos, tápanyagszegény és savanyú talajokon fordul elő. Legjobban a szilikátos alapkőzeteken fejlődik, ezért nem meglepő, hogy a legterjedelmesebb gyepek ebből a típusból a Pohorje, a Smrekov-hegység és a Karavankák hegységben találhatóak.

- C.** Praviloma se pojavlja na rahlo zakisanih in s hranili revnih tleh. Podlaga je običajno nepropustna, z visoko vodno kapaciteto, zaradi česar na rastišču vsaj občasno zastaja voda.

Általában enyhén savanyú és tápanyagszegény talajokon fordul elő. Az aljzat általában vízátteresztő, nagy víztartó képességű, ami legalább időnként vízvisszatartást eredményez a területen.

- Č.** Pri nas je razširjen predvsem v Submediteranu. Ni strogo vezan na nizko vsebnost hranil; pojavlja se tako na kamnitih tleh pašnikov, kjer je prst praktično brez hranil, kot na globokih, rodovitnih tleh na flišu in kraških poljih.

Hazánkban főként a szubmediterrán térségben terjedt el. Nem szigorúan tápanyagszegény, egyaránt előfordul a legelők köves talajain, ahol a talaj gyakorlatilag tápanyagmentes, és a mély, termékeny talajain, a szikes és karsztmezőkön.

2. Na karti Slovenije je označeno eno izmed najpomembnejših območij z vlažnimi travniki pri nas. Katero?

Szlovénia térképén az ország egyik legfontosabb nedves gyepterülete látható. Melyik?

- A. Ljubljansko barje./A Ljubljana-láp.
- B. Cerkníško jezero./ A Cerknói-tó.
- C. Planinsko polje./ A Planinai-mező.
- Č. Bloška planota./ A Bloke-fennsík.

3. Spodnje trditve se nanašajo na razširjenost vlažnih travnikov. Katera izmed njih ne drži?

Az alábbi állítások a nedves gyepek elterjedésére vonatkoznak. Melyik nem igaz?

- A. Zelo malo površin z vlažnimi travniki je v goratem severozahodnem delu države.
Az ország északnyugati, hegyvidéki részén nagyon kevés nedves gyepterület található.
- B. Večje površine vlažnih travnikov najdemo na jugovzhodu Slovenije.
A legnagyobb nedves gyepterületek Szlovénia délkeleti részén találhatók.
- C. Med območja z najobsežnejšimi površinami vlažnih travnikov pri nas sodita Ljubljansko barje in Cerkníško jezero.
Az ország legnagyobb kiterjedésű nedves gyepterületei a ljubljana-láp és a cerknói-tó.
- Č. V ravninskem delu Štajerske, zaradi intenzivne kmetijske rabe najdemo zelo malo vlažnih travnikov.
Stájerország sík vidékein az intenzív mezőgazdasági használat miatt nagyon kevés nedves rét található.

- 4. V Naravnem rezervatu Iški morost je ohranjen izredno lep kompleks vlažnih travnikov, predvsem tistih s prevladujočo modro stožko, ki se v osrednjem delu rezervata po sestavi rastlinskih vrst približajo celo nizkim barjem s srhkim šašem. Na katerem izmed spodaj navedenih območij se rezervat nahaja?**

Az Iški Morost Természetvédelmi Terület kivételesen szép nedves rétek komplexumát őrzi, különösen a kék kúpvirág által uralt réteket, amelyek a természetvédelmi terület középső részén fajösszetételükben még az alacsony mocsarakhoz is közel állnak, amelyek lápi sást tartalmaznak. Az alábbi területek közül melyikben található a rezervátum?

- A. Na Planinskem polju./ A planinai-mezőn.
- B. Na Cerkniskem jezeru./ A cerknói-tón.
- C. Na Ljubljanskem barju./ A ljubljana-lápon.
- Č. Na Blokah./ Blokán.

- 5. Katere od naštetih okoljskih razmer so značilne za vlažne travnike?**

Az alábbi környezeti feltételek közül melyek jellemzőek a nedves rétekre?

- A. Vlažna tla, pH tal je bazičen, tla so bogata s hranili.
Nedves talaj, savas pH-értékű talaj, tápanyagban gazdag talaj.
- B. Suha tla, pH tal je nevtralen do kisel, tla so bogata s hranili.
Száraz talajok, semleges vagy savas pH-jú, tápanyagban gazdagok a talajok.
- C. Suha tla, pH tal je nevtralen do bazičen, tla so revna s hranili.
Száraz talajok, semleges vagy savas pH-értékű talajok, tápanyagban szegények a talajok.
- Č. Vlažna tla, pH tal je nevtralen do kisel, tla so revna s hranili.
Nedves talajok, semleges vagy savas pH-értékkel, tápanyagban szegény talajok.

6. Katera od naštetih prilagoditev rastlin na ekstremne razmere ni ena izmed glavnih prilagoditev rastlin na vlažna in s hranili revna rastišča?

Az alábbiak közül melyik nem a növények egyik fő alkalmazkodási módja a nedves és tápanyagszegény talajokon uralkodó szélsőséges körülményekhez?

- A.** Gost preplet dlačic (trihomov) na listih, ki prispevajo k vlažni mikroklimi.
A leveleken lévő szőrszálak (trichomák) sűrű csomója, amelyek hozzájárulnak a nedves mikroklimához.
- B.** Razmnoževanje s pomočjo vode.
Szaporodás víz segítségével.
- C.** Razvejan koreninski sistem.
Elágazó gyökérszisztéma.
- Č.** Aerenhim – veliki medcelični prostori namenjeni hitrejši izmenjavi plinov v rastlini.
Aerenchyma - nagy intercelluláris terek, amelyek célja, hogy felgyorsítsák a gázcserét a növényben.

7. Kateri od naštetih ukrepov ni priporočljiv pri upravljanju z vlažnimi travniki? Az alábbiak közül melyik nem ajánlott a nedves gyepek kezeléséhez?

- A.** Travnike se ohranja s pozno košnjo.
A réteket késői kaszálással tartják karban.
- B.** Travnikov naj se ne gnoji.
A réteket nem szabad trágyázni.
- C.** Tujerodne invazivne vrste se točkovno odstranjuje.
Az invazív idegen fajokat helyenként távolítják el.
- Č.** Travnike naj se izsušuje.
A réteket ki kell szárítani.

**8. Kateri od naštetih načinov kmetijske rabe so značilni za intenzivno kmetijstvo?
Az alábbiak közül melyek jellemzőek az intenzív mezőgazdaságra?**

- a. Paša z veliko gostoto pašnih živali, /Nagy legeltetési sűrűségű legelő állatokkal,
- b. večja uporaba gnojil, /a műtrágyák fokozott használata,
- c. košnja s koso, / kaszával történő kaszálás,
- č. prva košnja v začetku avgusta, /első kaszálás augusztusban,
- d. opuščanje rabe gnojil, /a műtrágyák használatának elhagyása,
- e. košnja tri in večkrat letno. /évente háromszor vagy többször történő kaszálás.

- A. a, b, c.
- B. a, c, č.
- C. č, d, e.
- Č. a, b, e.

**9. Kmetica je na Ljubljanskem barju ob košnji na vlažnem travniku pustila nepokošen pas. Čemu je namenjen?
A ljubljana-lápon egy nedves rétet kaszáló gazda egy fűcsíkot nem nyírt le. Mire való ez?**

- A. Ohranjanju vlažnih tal. /A talaj nedvesen tartására.
- B. Zavetju živalim tekem celega leta. / Egész évben menedéket nyújt az állatoknak.
- C. Paši domačih živali. /Háziállatok legeltetésére.
- Č. Igranju otrok. /Gyermekek játszására.

**10. Kateri od naštetih dejavnikov najbolj ogroža vlažne travnike?
Az alábbiak közül melyik veszélyezteti legjobban a nedves réteket?**

- A. Rast populacij velikih zveri. /A növekedő nagyragadozók populációja.
- B. Opuščanje tradicionalnega načina kmetovanja. /A hagyományos gazdálkodási gyakorlatok elhagyása.
- C. Množični turizem. /Tömeges turizmus.
- Č. Pozna košnja. /Késői kaszálás.

11. Štirje kmetje na Ljubljanskem barju so vsak na svoj način gospodarili z vlažnimi travniki, ki jih imajo v lasti. Kmet pod katero črko je največ prispeval k ohranjenosti biotske pestrosti na svojih travnikih?

A ljubljanski lánvidéken négy gazdálkodó a maga módján kezelte a tulajdonában lévő nedves réteket. Melyik gazda járult hozzá leginkább a biológiai sokféleség megőrzéséhez a rétegeken?

A. Kmet je travnike spomladi pognojil z mineralnimi gnojili in jih nato vsaj štirikrat letno pokosil.

A gazda tavasszal ásványi trágyával trágyázta a réteket, majd évente legalább négyszer kaszált.

B. Kmet je večino svojih travnikov spremenil v koruzne njive.

A gazda a rétegei nagy részét kukoricaföldekké alakította át.

C. Kmet je travnike vedno pokosil enkrat letno, običajno v sredini avgusta in jih ni nikoli gnojil.

A gazda évente egyszer, általában augusztus közepén kaszálta le a réteket, és soha nem trágyázta őket.

Č. Kmet je ob robovih večine svojih travnikov izkopal melioracijske jarke, da bi jih izsušil in nato večkrat na leto kosil.

A gazda a legtöbb rétege széle mentén vízelvezető árkokat ásott, hogy lecsapolja azokat, majd évente többször lekaszálta őket.

12. Travnike Planinskega polja med drugim ogroža intenzivna paša govedí. Katera od naštetih posledic intenzivne paše govedí ima največji vpliv na travnike na tem območju?

A Planinai-mező rétegeit többek között az intenzív szarvasmarha-legeltetés veszélyezteti. Az intenzív szarvasmarha-legeltetés alábbi következményei közül melyiknek van a legnagyobb hatása a terület rétegeire?

A. Teptanje travne ruše in prekomeren vnos hranil v tla.

A fűszálak letaposása és túlzott tápanyagfelvétel a talajba.

B. Povečano razraščanje rastlin, s katerimi se govedo ne prehranjuje.

A szarvasmarhák által nem fogyasztott növények fokozott elszaporodása.

C. Prekomerno raznašanje semen ogroženih rastlinskih vrst na dlaki pašnih živali.

A veszélyeztetett növényfajok magjainak túlszórása a legelő állatok bundáján.

Č. Izpusti toplogrednih plinov, predvsem CO₂.

Üvegházhatású gázok kibocsátása, különösen CO₂.

13. *Z vlažnimi travniki bi radi gospodarili na način, ki bo omogočal ohranjanje njihove biotske pestrosti. Med spodaj navedenimi izberi za to najbolj ustrezno?
A nedves réteket úgy akarjuk kezelni, hogy megőrizzük biológiai sokféleségüket. Válaszd ki az alábbiak közül a legmegfelelőbbet?*

- A.** Lesne vegetacije, ki na travnik prodira iz robov, ne odstranjujemo.
Nem távolítjuk el a gepszélekről a gypbe benyúló fás növényzetet.
- B.** Travnik kosimo s težkim traktorjem.
A fűvet nehéz traktorral nyírják.
- C.** Na travnik zasadimo nove tujerodne rastlinske vrste.
Új, nem őshonos növényfajokat ültetnek a rétre.
- Č.** Travnik prvič pokosimo pozno poleti.
A rétet nyár végén kaszáljuk le.

14. *Kateri je najbolj primeren in naravovarstveno najmanj sporen način za obnovo vlažnega travnika na določenem območju?*

Mi a legmegfelelőbb, és környezetvédelmi szempontból legkevésbé ellentmondásos módja a nedves rétek helyreállításának egy adott területen?

- A.** Na območju obnove z namenom zadrževanja padavinske vode zbijemo tla s pomočjo kmetijske mehanizacije.
A helyreállítási területen a talajt mezőgazdasági gépekkel tömörítik az esővíz visszatartása érdekében.
- B.** Na območju obnove posejemo semensko mešanico, nabrano na bližnjem lepo ohranjenem vlažnem travniku.
A helyreállítási területet egy közeli, jól megőrzött nedves rétről gyűjtött magkeveréssel vetik be.
- C.** Na območju obnove nasujemo pesek in glino ter posejemo kupljeno semensko mešanico tujega porekla.
A helyreállítási területet homokkal és agyaggal borítják, és külföldi eredetű, vásárolt magkeveréssel vetik be.
- Č.** Na območje obnove naselimo pašno živino, ki bo postopoma raznesla semena rastlin, značilnih za vlažna rastišča.
A legelő állatokat a helyreállítási területre terelik, hogy fokozatosan elterjessék a vizes élőhelyekre jellemző növények magvait.

Katera trditve o pomenu vlažnih travnikov ne drži?

15. Melyik állítás nem igaz a nedves rétek fontosságára?

- A. Vlažni travniki imajo velik naravovarstveni pomen, saj na njih najdemo precej ogroženih in zavarovanih živalskih ter rastlinskih vrst.

A nedves rétek nagy természetvédelmi jelentőséggel bírnak, mivel számos veszélyeztetett és védett növény- és állatfajnak adnak otthont.

- B. Vlažni travniki imajo pomembno funkcijo pri zadrževanju vode v času suše.

A nedves rétek fontos szerepet játszanak a vízvisszatartásban a szárazság idején.

- C. Vlažni travniki so vir izredno cenjene in kvalitetne krme za živino.

A nedves rétek nagy értékű és jó minőségű takarmányt biztosítanak az állatállomány számára.

- Č. Ker se jih kosi pozneje, imajo vlažni travniki manjši kmetijski pomen. Trava s teh travnikov je pogosto uporabna zgolj za steljo.

Mivel később kaszálják őket, a nedves réteknek kisebb a mezőgazdasági jelentőségük. Az ilyen rétek füve gyakran csak ágyásként használható.

16. Katere od naštetih organizmov bomo našli na dobro ohranjenih vlažnih travnikih? Az alábbi élőlények közül melyik található meg a jól megőrzött nedves réteken?

- A. Rdeči bor, nutrijo, krokarja, črni teloh.

Vörösfenyő, nutria, holló, fekete hunyor.

- B. Ilirski meček, belouško, repaljščico, močvirsko logarico.

Mocsári kardvirág, vízisikló, rozsdás csuk, mocsári kockásliliom.

- C. Navadno brezo, jazbeca, zeleno žolno, pozejdonko.

Közönséges nyír, borz, zöld küllő, neptunfű.

- Č. Japonski dresnik, lubadarja, rečnega galeba, ameriški slamnik.

Ártéri japánkeserűfű, fűrészlajbogár, dankasirály, bíbor kasvirág.

17. Spodaj je navedenih nekaj trditvev o koscu – redki vrsti ptice pozno košenih in negojenih travnikov. Izberi kombinacijo pravih trditvev.

Íme néhány állítás a feketerigórol - a későn kaszált és trágyázatlan rétek ritka madaráról. Válaszd ki a helyes állítások kombinációját.

- a. Kosec je selivka na krajše razdalje. Večina naših ptic zimo preživi na suhih kraških travnikih./ A feketerigó rövidtávú vándor. A legtöbb madarunk a telet száraz karsztmezőkön tölti.
- b. Petje kosca je dvozlóžen napev »kreks kreks«, po katerem je vrsta dobila tako slovensko kot latinsko ime./ A feketerigó éneke egy kétrészes "kreks kreks" ének, amely a faj szlovén és latin nevét is adja.
- c. Kosec je talna gnezdilka, ki je v času gnezdítve vezana predvsem na travnike z nizko in gosto vegetacijo./ A feketerigó földön fészkelő madár, amely a költési időszakban főként az alacsony és sűrű növényzetű rétekre korlátozódik.
- č. Med najpomembnejšimi območji za kosca so Dravsko-Ptujsko polje, Goričko in Vipavska dolina./ A faj számára legfontosabb területek a Dráva-Ptujai mező, Goricskó és a Vipava-völgy.
- d. V ugodnih razmerah kosec oblikuje dve legli letno./Kedvező körülmények között a feketerigó évente kétszer rak fészket.
- e. Kosca na Ljubljanskem barju med drugim ogroža prezgodnja košnja, ki vodi v fizično uničenje gnezd in večjo smrtnost mladičev./ A ljubljana-lápvidéken élő feketerigókat többek között az idő előtti kaszálás fenyegeti, ami a fészkek fizikai pusztulásához és a fiókák fokozott pusztulásához vezet.

- A.** a, b, č.
B. b, d, e.
C. c, d, e.
Č. a, d, e.

18. Repaljščica pri nas gnezdí od konca maja pa vse do začetka julija. S čim sovpada obdobje njene gnezditve?

A rozsdás csuk költési időszaka május végétől július elejéig tart. Mivel esik egybe a költési időszak?

- A. Z viškom števila travniških nevretenčarjev./ A réti gerinctelenek számának növekedésével.
- B. S poplavnim obdobjem./Az árvízszezonnal.
- C. S časom priporočene prve košnje./A javasolt első kaszálási szezonnal.
- Č. Z obdobjem odsotnosti njihovih plenilcev./A ragadozók távollétének időszakával.

19. Metulj sviščev mravljiščar se pojavlja na tistih vlažnih travnikih, kjer uspeva močvirski svišč in hkrati živijo tudi mravlje iz rodu Myrmica. Zakaj?

A szürkés hangyabolglárka pillangó nedves réteken fordul elő, ahol a kornistárnics és a bütyköshangyák élnek. Miért?

- A. Ker se gosenice metulja sprva prehranjujejo z močvirskim sviščem, nato pa jih do faze bube hranijo mravlje.
Ennek oka, hogy a pillangóhernyók kezdetben a kornistárniccsal táplálkoznak, majd a bábállapotig hangyák táplálják őket.
- B. Ker se gosenice metulja do faze bube prehranjujejo z močvirskim sviščem, odrasli metulji pa se hranijo z mravljično kislino na mravljišču.
Ennek oka, hogy a pillangóhernyók a bábállapotig kornistárniccsal táplálkoznak, míg a kifejlett pillangók a hangyabolyban lévő hangyasavval táplálkoznak.
- C. Ker gosenice metulja do faze bube hranijo mravlje, odrasli metulji pa se prehranjujejo na cvetovih močvirskega svišča.
Mivel a pillangó hernyóit a bábállapotig hangyák táplálják, a kifejlett pillangók a kornistárnics virágaival táplálkoznak.
- Č. Ker gosenice metulja ves čas do faze bube hranijo mravlje, zabubijo pa se na močvirskem svišču.
Ennek az az oka, hogy a pillangó hernyói egészen a bábállapotig hangyákkal táplálkoznak, és a bábozódásig a kornistárnicsen bábozódnak.

**20. Katera izmed navedenih rastlinskih vrst uspeva na vlažnih travnikih?
Az alábbi növényfajok közül melyek fejlődnek a nedves réteken?**

- A. Clusijev svišč./A pompás tárnics.
- B. Lepi čeveljc./A boldogasszony papucsca.
- C. Sibirska perunika./A szibériai nőszirm.
- Č. Velikonočnica./A leánykörtörcsin.

21. Pogoste prebivalke dobro ohranjenih travnikov so tudi kukavičevke (orhideje), med katerimi je tudi močvirska kukavica. Čeprav lahko na nekem območju ponovno vzpostavimo travniško vegetacijo, pri ponovnem naseljevanju težko naselimo tudi kukavičevke. Zakaj je ponovna naselitev kukavičevk tako zahtevna?

A kosborfélék, köztük a lápi kakukk is gyakori lakója a jól megőrzött rétekeknek. Bár a rétek növényzetét vissza lehet állítani egy területen, a kosborféléket nehéz visszatelepíteni. Miért olyan nehéz a kosborfélék visszatelepítése?

- A. Ker se orhideje razmnožujejo izključno s pomočjo vode.
Mert az orchideák ugyanis kizárólag vízzel szaporodnak.
- B. Ker njihova semena za kalitev nujno potrebujejo glivo, s katero živijo v sožitju.
Mert magjaik csírázásához gombára van szükségük, amellyel harmóniában élnek.
- C. Ker so semena kukavičevk velika in posledično zahtevna za nabiranje.
Mert a kosbor magjai nagyok, ezért nehéz begyűjteni őket.
- Č. Ker njihova semena lahko raznašajo le za to prilagojene čebele samotarke.
Magjaikat ugyanis csak az erre a célra alkalmazkodott magányos méhek terjeszthetik.

22. Močvirska kukavica je tako kot mnoge rastlinske vrste vlažnih travnikov uvrščena na Rdeči seznam praprotnic in semenk Slovenije. To pomeni, da...

A réti növényfajokhoz hasonlóan a mocsári kosbor is szerepel Szlovénia páfrányai és a magból kelő növények vörös listáján. Ez azt jelenti, hogy...

- A. ... je vrsto dovoljeno nabirati, vendar v omejenem obsegu.
... a faj gyűjthető, de csak korlátozott mértékben.
- B. ... ima cvetove rdeče barve.
... piros virágai vannak.
- C. ... je vrsto dovoljeno izkopavati in prenašati v nova okolja.
... a fajnak megengedik, hogy kiássák és új környezetbe helyezték át.
- Č. ... je ogrožena rastlinska vrsta.
... veszélyeztetett növényfaj.

**23. Kateri od naštetih dejavnikov ogroža populacijo travniške morske čebulice na Planinskem polju?
Az alábbi tényezők közül melyik veszélyezteti a balkáni csillagvirág állományát a Planinai-mezőn?**

- A. Sprememba travnikov v koruzne in žitne njive.
A gyepterületek kukorica- és gabonaföldekké történő átalakítása.
- B. Gradnja nove cestne infrastrukture.
Új közúti infrastruktúra kiépítése.
- C. Širjenje okoliških vasi.
A környező falvak terjeszkedése.
- Č. Intenziviranje rastišč na račun paše, gnojenja in zgodnje ter večkratne košnje.
Az állományok intenzívebbé tétele a legeltetés, a trágyázás, valamint a korai és ismételt kaszálás rovására.

24. Na vlažnih travnikih Bloške planote danes še vedno najdemo številne redke in ogrožene živalske ter rastlinske vrste. Med botanični zanimivostmi velja v prvi vrsti izpostaviti izjemno redko kukavičevko, ki ima na planoti edina v zadnjih desetletjih potrjena rastišča pri nas. Katero?

A Bloki-fennsík nedves rétjei ma is számos ritka és veszélyeztetett növény- és állatfajnak adnak otthont. A botanikai érdekességek közül az első a rendkívül ritka mocsári kosbor, amelynek az elmúlt évtizedekben egyetlen igazolt élőhelye volt a fennsíkon. Melyiknek?

- A. Močvirsko kukavico./ A mocsári kosbornak.
- B. Poletno škrbico./A nyári sarlóvirágnak.
- C. Navadno močvirnico./A lápi nőszőfűnek.
- Č. Travniško morsko čebulico./A balkáni csillagvirágnak.

25. Kako se imenuje plod srhkega šaša?Hogyan nevezzük a lápi sás termését?

- A. Jagoda./Epernek.
- B. Orešek./Diónak.
- C. Strok./Hüvelynek.
- Č. Klasek./Kalásztnak.

Katera izmed navedenih rastlin, ki jih najdemo na vlažnih travnikih, je dvokaličnica?

26. Az alábbi, nedves réteken található növények közül melyik kétszikű növény?

- A. Modra stožka./A nyugati kékperje.
- B. Ilirski meček./ Az illir kardvirág.
- C. Brestovolistni oslad./A réti legyezőfű.
- Č. Močvirska kukavica./A mocsári gólyaorr.

Spodaj je napisanih nekaj trditev o vlažnih travnikih. Na ocenjevalnem listu za pravilno trditev pri nalogah od 27 do 40 obkroži črko P, za napačno pa N. Vsak pravilni odgovor ti prinese eno točko.

Íme néhány állítás a nedves rétekkel kapcsolatban. Karikázd be az értékeklőlapon a 27-40. feladatban szereplő helyes állítást P betűvel, a helytelen állítást pedig N betűvel.

27. Če bi travnik nehali kositi, bi v več desetletjih na njegovem mestu verjetno zrastle gozd.
Ha abba hagyánk a rét kaszálását, valószínűleg évtizedeken belül erdővé nőne.
28. Vlažni travnik se najpogosteje razvije na plitkih in dobro prepustnih tleh.
A nedves rétek leggyakrabban sekély és jól vízáteresztő talajokon alakulnak ki.
29. Med priporočenimi ukrepi upravljanja z vlažnimi travniki je tudi uporaba lažje kmetijske mehanizacije, ki čim manj poškoduje površino tal.
A nedves rétek esetében az egyik ajánlott kezelési intézkedés a könnyebb mezőgazdasági gépek használata, amelyek minimalizálják a talajfelszín károsodását.
30. Repaljščica je pri nas pozimi zaradi pomanjkanja hrane na travnikih pogost gost na ptičjih krmilnicah.
Nálunk a rozsdás csuk télen gyakori látogatója a madáretetőknél a rétek táplálékhiánya miatt.
31. Kosec je ptica, ki prezimuje v vzhodni in jugovzhodni Afriki.
A feketerigó Kelet-és Délkelet Afrikában telelő madár.
32. Repaljščica je vrsta ptice negnojenih in pozno košenih travnikov.
A rozsdás csuk a trágyázatlan és későn kaszált gyepek madárfaja.
33. Barjanski okarček je ena izmed najbolj ogroženih vrst dnevnih metuljev v Evropi.
Ezüstsávós szénalepke az egyik legveszélyeztetettebb lepkefaj Európában.
34. Ponovna naselitev barjanskega okračka na Ljubljansko barje velja za prvo ponovno naselitev nevretenčarja v Sloveniji.
Az ezüstsávós szénalepke visszatelepítése a Ljubljanoi-lápba az első gerinctelen állat visszatelepítésének számít Szlovéniában.
35. Socvetja trave modre stožke sestavljajo številni klaski.
A nyugati kékperje virágzata számos tüskéből áll.

- 36.** Srhki šaš je dvodomna rastlina, kar pomeni, da so na eni rastlini tako ženski kot tudi moški cvetovi.
A lápi sás kétlaki növény, ami azt jelenti, hogy a hím és a nőstény virágok egy növényen vannak.
- 37.** Na Bloški planoti so razvite obsežne površine bazičnih nizkih barij.
A Bloki-fennsíkon kiterjedt lúgos mocsárrétek alakultak ki.
- 38.** Vlažni travniki Pivških jezer so edino rastišče travniške morske čebulice pri nas.
A Pivka-tó nedves rétjei az egyetlen élőhelye a kétlevelű csillagvirágnak Szlovéniában.
- 39.** Za nekatere specializirane rastlinske vrste vlažnih travnikov so pomemben vir hranil (npr. dušika) manjši nevretenčarji.
Az egyes speciális nedves réteken élő növényfajok számára a kisebb gerinctelenek fontos tápanyagforrást (pl. nitrogén) jelentenek.
- 40.** Brestovolistni oslad je zdravilna rastlina z mnogimi blagodejnimi učinki.
A réti legyezőfű jótékony hatással rendelkező gyógynövény.

K O N E C
V É G E